

Bjärekust.

Välkommen till
Nyhetsbrev nr 16-2015
från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget

Snart dags att välkomna september

-årets 7:e månad.

Vaddå?? 7:e????!!

Det lär ha varit redan år 153 f.Kr., som ”krånglet” uppstod. Månaden mars, som tidigare inlett året, fick maka på sig till en tredjeplats. September, som nu blev den 9:e månaden fick dock behålla sitt namn. I svenska almanackor har september kallats höstmånad. I Danmark fiskmånad.

Hurra för våra vandringsleder.

Vi som bor på bjärehalvön har mycket att vara tacksamma över. En av anledningarna är de stora upplevelser som naturen och landskapet – i kombination med ordnade vandringsleder – bjuder oss på.

För min del blir det under en stor del av året halvöns stränder som är målet för mina näst intill dagliga vandringar. Här finns så mycket att uppleva. Det öppna landskapet. Havet – det alltid

skiftande. Växtlivet. Djurlivet. Inte bara sjöfåglarna. Här är också betesdjuren som möter mig och välkomnar mig.

Här får jag också en helt annan typ av upplevelser. Exempelvis ”hälsningar” från de bjärebor, som levde här för flera tusen år sedan.

Det är en hälsning genom årtusenden

som jag får från de bjärebor som bodde här då. En hälsning genom årtusenden.

Deras hälsningar till oss genom årtusendena består av deras byggnadsverk över sina döda.

Mäktigast bland de många gravrösen vid den kuststräcka, där jag går ofta, är Gröthögarna. Gravrösen – vart och ett förmodligen gemensamt för familjen eller släkten.

Nu står de här som mäktiga meddelanden från sin tid till vår tids människor. Man grips av en känsla av högtid när man står på denna plats. En skylt vid rösen berättar att landskapet som vi ser idag ser ut på samma sätt som när bronsålderns bjärebor bodde och verkade här.

Här byggdes fartyg

Vid Ingelstorps strand kan jag stanna upp och begrunda bjärebors aktivitet under en tid som ligger betydligt närmare vår tid. Här rådde en livlig verksamhet under den gyllene segelsjöfartsepoken. Här byggdes fartyg. Ett skeppsvarv på stranden!! Det var imponerande stora båtar som fick sin form här. Fartyg som skulle kunna segla ute på de stora haven.

Kusten minner oss även om en annan del av sjöfarten. Här på de karga och klippiga bjärestränderna fick många segelfartyg sin grav. Vissa vid skeppsbrott under stormens vrede.

Andra sattes på grund avsiktligt för att slås sönder av vågorna och sedan bli vrakgods som kunde säljas vid vrakauktioner. Att ta hand om dessa vrak och sälja dess olika delar på vrakauktioner kom att bli en viktig binäring för den kustnära befolkningen.

Som synes – här vid Bjäres stränder är det lätt att i tanken knyta samman olika tidsepoker. Vandrigen längs kusten blir ytterligare berikad.

Hurra för cykelleden.

Du som läst mina Nyhetsbrev under en längre tid har noterat, att jag ofta återkommit med lovsånger om cykeln och cykelleder..

Nu ser jag i media, att allt fler är inne på samma linje. Samhällsplanerarna i flera kommuner har stora planer på att skapa cykelleder och att anpassa våra stadsmiljöer till cykeln.

Även de stora lederna ute på landsbygden utvecklas. Kategattleden nu är klar. Vi kan cykla från Helsingborg till Göteborg på denna led. Något att bita i...

Det händer f.ö. mycket på cykelfronten just nu. Ser i ”Bladet” att ett bibliotek i Helsingborg lånar ut cyklar. Ett av många sätt att föra människorna närmare varandra och närmare olika delar av staden och dess funktioner – utan att belasta luften med avgaser.

Utmärkt!

Det finns anledning att återkomma i det här ämnet. Har du några nyheter från cykelfronten – skicka gärna några rader om det.

Cykelfest-feber.

Att jag inte är ensam om att lyfta fram cykeln som transportmedel får jag dagligen många bevis på. Ett sådant är den våg av cykelfest-arrangemang som nu väller fram över landet. Nu är förstås cykelfester inte enbart cykelpropaganda. Det är lika mycket propaganda för nya former av kontaktytor människor emellan.

- Ville du veta vad en cykelfest är?

Jag får nog återkomma och breda ut mig om detta i ett kommande nummer. I väntan på det får du som deltagit i sådana cykelfester gärna berätta. Skicka några rader om detta i ett mejl.

På V. Karups idrottsplats

har många stora och kända fotbollsp profiler visat upp sig. När VKIF fyllde 50 år – vilket inträffade 1985 – lyckades vi få hit Helsingborgs IF:s legendariska silverlag från mitten av 1950-talet. Det lag, som 1954 var snubblande nära att vinna allsvenskt guld, men som föll på mållinjen och fick ”nöja sig” med ”stora silver”. I laget, som då kom till V. Karups idrottsplats, fanns idel legendarer från fotbollens dåvarande värld. Kalle Svensson (Rio-Kalle) , Bengt Lindskog, Hasse Persson, Åke Jönsson, Sylve Bengtsson....

I lördags var det dags för ännu en legendar att ta V. Karups idrottsplats i besittning. Henrik Larsson. En av bronshjältarna från 1994. Hyllad hjälte i Holland och Spanien. Guda-förklarad i Glasgow i Scotland. Framför allt av Celtic-fans. Nu kom han tillsammans med en rad andra namnkunniga HIF-veteraner.

Den här gången gällde det VKIF:s 80-årsjubileum. Det firades med en heldag i fotbollens tecken på idrottsplatsen. Fotbollsskola. HIF-veteranerna – med Henke i laget – mot VKIF:s A-lag. Dessutom: Klubbens framgångsrika damlag i seriematch. Dessutom: Diverse lek- och äventyrsarrangemang för barnen. Och –inte minst – tillfälle för föreningens medlemmar i olika åldrar att i strålände sensommarsol umgås på sin egen idrottsplats.

Överväldigande

För mig som gammal medlem och som följt föreningen från dess allra första tid, var det bilden av myllret på idrottsplatsen - aktiva och supportrar i alla åldrar - som kom att bli det mest omvälvande intrycket. Medan jag rörde mig på den välskötta idrottsplatsen - med huvudplan, träningsplan, klubbstuga, förråd med diverse redskap och annan utrustning - gick tankarna förstas tillbaka till föreningens barndoms- och ungdomstid. Då rådde primitiva förhållanden. Bristen på pengar i kassan - i kombination med en obändig vilja att skapa något- fick engagemanget att växa fram. Ideellt arbete, ansvarskänsla och en lust att bygga upp någonting var det som redan då präglade föreningsarbetet. Pionjärerna - och alla som sedan dess följt och fortsatt att utveckla verksamheten - har all anledning att känna sig nöjda med resultatet. Det som utträttats under de 80 år som gått blir till en extra sporre för alla dem, som leder och ansvarar för verksamheten idag. Jubileumsfirandet måste ha gett dagens ledare ett gott kvitto på att verksamheten är både angelägen och uppskattad.

Min bokhandel

Boktitel	Ord. Pris	Rea-på-rea-pris
Så blev Båstad tennis	225	75
Bilder av ett sekel i Bjäre	330	90
Vår bjärehistoria i bild	350	90
Bjärebör berättar om Bjäre	330	90
Strövtåg i Bjäres historia	330	190

Kommande bok:

På räls över Hallandsås under 130 år. Utkommer omkr. 1 nov. 2015. 350 Boken kan förbeställas.

Att resa före järnvägens tid

Det har blivit mycket järnvägshistoria för mig de senaste åren. Det har du förstås noterat i Nyhetsbrevet.

Men: Vi reste ju även före järnvägens tid.

Hur?

Följ med tillbaka till Karl XII:s tid. Då hade man planerat för ett system med postdiligenser för både resande och paket och annan post. Detta system kom dock aldrig till stånd. Det misslyckades. För få passagerare.

I stället satsade man på att ge bidrag till enskilda linjer. En sådan linje kom till stånd mellan Helsingborg och Göteborg. Då var vi dock framme vid 1833.

På denna nämnda led – en tidig ”Västkustbana” – var Ö. Karups gästgivaregård en station.

Diligensen var heltäckt.

Den kunde ta 6 passagerare, paket och annat lätt gods. Den gjorde två turer i veckan.

Den var inte anförtrodd brevväskan.

Denna linje fanns kvar till 1859. Då drogs statsunderstödet in. Staten satte i stället in egna postdiligenser med färre passagerare. Samtidigt fanns postföringen genom postbönder/postridare kvar fram till 1860-talet.

1855 infördes enhetsporto

dvs samma porto för hela landet. Samma år började man använda frimärken.

1868 inrättades en poststation i Ö. Karup. Det var efter initiativ från den inflytelserike godsherren P. von Möller, ägare till Skottorps och Dömostorps gods.

Posthanteringen hade från mitten av 1800-talet blivit allt mera angelägen. Bl.a. införandet av folkskolan hade medfört att fler var skrivkunniga. Emigrationen, som från mitten av 1800-talet blev allt mer omfattande, gjorde, att fler brev skrevs.

1867 började Engelholms Tidning utkomma med två nummer i veckan.

Skjutsningssystemet

hade funnits sedan länge i Sverige. Vid gästgiverierna, som fanns längs de större vägarna på ett avstånd från varandra som myndigheterna hade fastställt, kunde man beställa skjuts.

Ett titt på den bjärekarta från den tiden visar, att det fanns åtskilliga gästgiverier här.

Margretetorp var kanske det mest kända. Det låg ju också vid en riksväg.

Även i V. Karup fanns ett gästgiveri. Byggnaden finns f.ö. fortfarande kvar, mycket pietetsfullt restaurerad f.ö. I Torekov fanns ett gästgiveri mitt i byns centrum, nära den kyrka, som låg mitt i byn.

I Båstad var C.A.M. Graff gästgivare på bl.a. 1870-talet. Härifrån kunde skjuts ordnas till bl.a. V. Karup, Torekov, Margretetorp och Ö. Karup.

I Ö. Karup kunde den resande byta till postdiligensen för resa vidare till Göteborg eller Helsingborg. Möjligheten fanns förstås också att välja det andra alternativet, dvs att fortsätta med de traditionella skjutsarna mellan de olika gästgiverierna.

Det fanns regler även på den tiden. Inte minst för resande. Det hette bl.a., att gästgivaren inte fick lämna skjuts åt ”båtsmän, tiggare, tatarer eller löse personer” i allmänhet. Skjutsarna var avsedda för ”fint folk”.

Minns du ”Lappen i Milano”?

I ett tidigare Nyhetsbrev berättade jag om ”lappen i Milano”.

Året är 1998. Museet har uppnått ettårsåldern. En dag ringer en av Sveriges allra största tennislegendarer, Jan-Erik Lundqvist, och frågar:

- Vill tennismuseet ha lappen i Milano?
- -????
- Det tog några sekunder innan jag hade sorterat allt i huvudet om en lapp i Milano..... Ett svagt minne dök upp. Så jag klämde i med:
- - Jovisst vill vi ha lappen i Milano.

Några dagar senare kom ett paket

till museet. Avsändare: Janne Lundqvist. Innehåll: En väl utformad ram med bastant glas. Bakom detta glas sågs en skrynklig papperslapp. Till synes med baksidan vänd mot glaset. Baksidan av ramen var väl förseglad . Omöjligt att öppna för att kolla papperslappen närmare. Jag fick också tillfälle att skaffa den tecknade serietidning som för många år sedan hade skildrat den dramatiska händelsen om hur denna papperslapp kom till. En DC-match mellan Italien och Sverige. I Milano.

Av utrymmesskäl kan jag inte dra hela historien här. Jag får nöja mig med vad som efteråt hände hos oss i tennismuseet.

En tid efter det att museet blivit ägare

till denna tavla med en skrynklig papperslapp blev vi kontaktade av den italienska televisionen!! Inför en ny DC-match Italien-Sverige – återigen i Milano – undrade TV-folket, om de fick komma till vårt museum och titta på, och filma, ”lappen i Milano”....!!! De ville göra ett reportage om det museum som hyste en sådan raritet!! !!!

Jag sa naturligtvis ja. Bättre reklam för museet kunde vi inte tänka oss. Vi hade ju aldrig råd att köpa betald reklam.

Så kom italiensk TV

på reportagebesök i vårt museum. Tavlan med lappen filmades ur alla vinklar. Men också allt det övriga i museet. Vi hade redan då intressanta samlingar att visa upp. Vid det laget var ju Sverige en världsnation i tennis.

Men: Inte nog med att den italienska televisionen besökte oss.

Nu kom även Sveriges TV!!

Samma uppgift: att filma ”lappen i Milano” och att skildra det museum som rymde denna lapp.

Så fick TV-tittarna i såväl Italien som Sverige en skildring av hela historien om hur denna märkliga lapp kom till. Det som jag alltså – fortfarande av utrymmesskäl – måste spara till ett annat tillfälle.

Alla frågade efter lappen.

Under en lång tid efter det att dessa TV-reportage hade sänts i respektive land, var den ständiga frågan från våra besökare: var finns lappen? När jag guidade grupper i museet märkte jag, att för många var det lappen i Milano som var en av museets huvudattraktioner. Ändå hade vi redan då alla dessa dyrgripar – i original(!) – gåvor från våra främsta tennisspelare – från Sigrid Fick under 1910-talet , Kalle Schröder på 1930-talet, och alla de övriga essen från tennisens barndom och ungdom och hela vägen fram till det svenska tennisundrets världsstjärnor och vidare till dagens toppspelare. Allt som allt: en unik och

imponerande samling. Racketar, kläder, priser..... Dessutom en faktaspäckad skildring i ord och bild av Sveriges tennishistoria.

Lappen fick bli ett exempel på den enorma genomslagskraften som TV hade på den tiden – trots att vi vid det laget hade fått några fler kanaler att välja på jämfört med det gryende 60-talet, då hela svenska folket satt samlat kring den då enda kanalen och följde Sveriges DC-matcher. Det som jag berättade om i förra Nyhetsbrevet.

Återstår bara en fråga:

Vad är det nu för en lapp, som vållat denna uppståndelse?

Återigen märker jag att jag redan brett ut mig alltför mycket. Därför får berättelsen om hur denna lapp kom till under en DC-match i Milano anstå till ett kommande Nyhetsbrev.

Språklådan,

som då och då funnits med i mina brev, och som blivit så uppskattad, får dock komma med i form av några rader. Språket är ju vårt viktigaste verktyg.

Den här gången handlar det om hur viktigt det är med korrekturläsning. Och hur svårt det är. Här några exempel på hur lätt fel kan slinka igenom. Exempelen hämtade från olika tidningar. *Senare på kvällen avhölls avlusningsmöten.*

*Högerpartiet står berett att med kraft fullfölja kampen som samhällets fiender.
Den nya landshövdingen är , liksom sin make, en kvinna av folket,
nämndemansdotter från Grangärde.*

Även i annonser gäller det att kolla texten:

*Dam med fördelaktigt utseende önskar bekantskap med liksinnad herre. Svar till
Allvar.*

Att det kan bli fel – inte bara korrekturfel - om man inte kollar noga, är ett internationellt fenomen. Det här exemplet är från Paris-Soir:

*Den skadade fördes sjukhus, där han undergick operation. Det oaktat är hans
tillstånd inte hopplöst.*

Avslutar som vanligt

Om du i fortsättningen inte vill få mina Nyhetsbrev – meddela mig med ett mejl.

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad
kalle@bjarenet.com
Tel. 0431-365332